

ЯШМОВИЙ СМУТОК ГАЛИЦЬКОГО КИТАЙЦЯ...

Чи доводилося тобі, шановний читачу,
здибати коли-небудь на вулицях рідного міста
справжнісінького китаїця, до безтями закоханого
в Галичину та її гармонійну (немов
китайська мова) говірку? Ні? Отож, знай,
такий китасць насправді існує. Звати його,
звичайно, теж цілком по-китайськи — Дяо Чун.
Ось тільки із зовнішністю є проблеми.
Через неймовірно благотворний вплив місцевого
клімату вона з часом набула
виразних середньосвропейських рис.
І якби тобі конче захотілося відшукати Дяо Чуна серед
натовпу, твоя спроба обов'язково зазнає краху.
Але то не біда. Ти ж все одно не тямипш
по-китайськи. Чого не скажеш
про місцевого поета Володимира Дячуна,
котрий спромігся не лише досягнути тонкощі
азійської фонології, а й прекрасно порозумітися
з Дяо Чуном в контексті, так би мовити,
духовному (і — душевному). Тільки цим я можу
пояснити довершеність його перекладів
із китайського доробку свого колеги...

道
7
春

Віталій Гайда

1996-й рік
кінця 2-го тисячоліття
травень

ДЯО ЧУН

Поет епохи Дань
(кін. II тис. н. е. — поч. III тис. н. е.,
точніше, нашої ери).

Тексти

у вигляді т.зв. сувоїв
або, звичайно ж, Су Воїв
випадково знайдені
(отже, про певну послідовність
в нумерації годі й говорити)
і з немалими труднощами
перекладені Ве Де з китайської.

За

достовірність подій,
структуру тексту,
а

також

за розділові знаки,
люди,

які зважаться (а, можливо, уже й зважились!)
їх опублікувати,
ніякої відповідальності
не нестимуть.

Але

слід додати доречне зауваження
рідного поета Іа Лі,
що

«... саме час згадати
про паралелізми
як структуру

української та китайської
народної пісні»

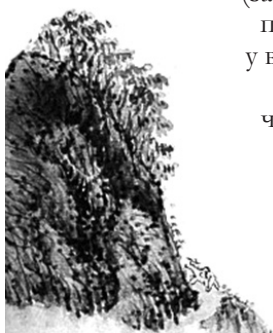
(зауваження поета, трохи розлогіше,
подано після останнього Су Вою
у вигляді витягу з редакційної статті
«Лі Бо»

часопису «Основа», №6, 1996 р.).

道

8

春

人生少师校天子活渡恒
男天减教学春孩生过永

ПЕРШИИ

人代阳
诗时阴

天門中斷楚江開碧水東流至北迴
孤帆一片日邊來李白望天門山
張僧繇沒骨作

船名名橋造何由去未
還故入林居更何生說
神仙
清湘大德年所長回

ПЕРШИЙ Д О В Г И Й С У В ІЙ

I

*Проходячи повз Білий Імператорський Дім,
Дяо зрозумів, що небезпечно
наближатися до нього, хоч і пройшло
з початку століття
ще надто мало часу*

Із в'яза жовтий лист летить додолу,
згоряє на льоту, від вікон відсахнувшись —
невже такі отруйні трупні

випари із цього Дому?!

Хоч думалось: це соти прутнів,
холодних піхв, безсилах прутнів.

ІМПЕРАТОРСЬКИЙ — бувас, що інколи
у ньому, у Домі, розміщується й адміністрація
правителя.

II

*Проходячи повз те саме далі, зрозумів Чун,
що з початку тисячоліття пройшло
ще менше, але, тим не менше,
відвернув голову й вирішив було піти.
«А, власне, хто знає, що там у них діється...» —
роздумував Дяо*

на місці дуба дуб
вгризається й мовчить

на місці брата брат
всідається і вчить

що той не так у
Піднебесній цій стирчить

що той не так не в лад
із усіма нявчить

道
II
春

道

12

春

вривається у дух сусіда
провінційний Сінь і:
не так вдихаєш й дишеш
ти о сучий сину
не так пливеш серед
розгойданих суцвіть
не ту тримасш у руках
хімерну волосінь

впивається у душу
можновладний гніт
шикуйтесь в ряд
ану зирніть ану дихніть
пархатих з хат
оцих залишіть тих гоніть
і розпливається епоха
Дань в епоху Хіть

о західне русяве сонце
над Янцзи гірчить
невже ж так Дух наш
непомічено промчить
і зарубцюється у вічний
карб-тромб чи
нарепті визволиться
з тьми цупкої чи...

*(і тут Дяо помітив, як від стін
Білого Дому відділилась сторожа —
отже, випадало якось
непомітно розчинитись)*

ПАРХАТИЙ — галицька назва інородців, що
населяли у той час Китай.

ДІМ (ІМПЕРАТОРСЬКИЙ, БІЛИЙ) — буває,
що іноді у ньому перебуває адміністрація
без імператора, бо імператору вигідніше
жити далеко від дому межи горами (з одного
боку — Куньлунь, з іншого — Нань-Шань)
і добиратися до Дому (не додому, а до Білого,
можливо, й на роботу), знову ж таки
межигір'ям (зліва — Шань-Нань, справа —
Лунькунь) вертольотом.

III

*Й ось так непомітно розчиняючись
(сторожа, сторожа ж бо і — то —
по периметру!) і щоб уже геть не
розчинитися, Дяо задумався: а звідки ж
я? з якого роду? чому Дяо? а чому Чун?
А колись же учиняє (не очунявши!) щось
людина, може,
непоправне*

道

13

春

Покинув я ріллю і плут,
упав в болото капелюх —
й мов не живу тепер, а сплю,
забився у свою нору,
забув мене, напевно, Чун:
мій сад при шляху, аличу —
а все тому, що — вір не вір —
посеред вітру і трави,
посеред серпня, злив — лови! —
зірвало кепу з голови...
На поміч Дяо звати? — зву,
з ним в тихім мороці пливу —
забув чепіги та ріллю.
Із голови впав капелюх —
зірвало з тіла зір і слух,
зірвало силу, віру, дух.

*«... ось інколи задумаєшся про родовідне,
а капелюх закочується — аж за
Пекін»... — признався собі Дяо... Чун...*

IV

*Тісно насунувши на голову Чуну капелюха,
Дяо, усе-таки, додумав (дотумкав!),
а звідки він родом*

В мені вгніздивсь монгол,
в мені сидить роман,
яке нахабне в кров
чужинців тих втручання!
Що ж скріплює кістки
і постать що трима,
що душу зберіга
твою ще, Галичанин?

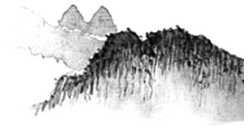
道

14

春

По всіх кістках розпавсь,
по крові всіх розпливсь,
знекровлений під уніями,
злуками без ліку,
й коли на мить в очах
твоїх свободи зблис —
ти в оту мить стасш
тоді Великим!
А так є ти малий-малий,
з малої букви пише
тебе історія
придворних байстріюків,
ти — послід кормовий,
ти навіть ще не збіжжя,
розкинуте небало
із космічної руки.

Ти — воєн полігон і трупів
 столковисько,
яка лиш власть тебе
 не гнала під свій прут!
Австрійська чи совіцька,
 а до чужого війська
нас брали і беруть,
 і мозок нам перуть!

То ж треба так було:
 високочолій Січі
скотитися в зклубочений
 змійнець! —
о місиво-котел,
 о вариво трагічне —
на дно спадає діамантом
 українець!

Така печаль сидить в мені
 від поєднання
всіх кровоносних теч,
 всіх перехресних жить...
я — ше? чи тайський хлоп,
 отут зітертий наніц,
чи я, нарешті, промінь,
 що Сонцю дає жить?..

道

15

春

УКРАЇНЕЦЬ — скоріше за усе, китаєць, що
заблукав в гірлі Бористена й не знайшов
дороги до Янцзи (див. текст п'ятого Су
Вою, наприкінці, особливо про сумерів) чи
був пристрілений і тому не долучився до
загальної зграї журавлів... чи то, може, такий
українець, що бурмоче собі під ніс (застрілю
пса паршивого чужого пса... та навіть і не пса
застрілю голос той котрий мене лякає...та
власне і не голос застрілю переляк котрий в
крові моїй блукає... застрілю... але як?..).

*«Що ж виходить — син одного народу,
що на північ від Китаю, ось уже кілька
століть вичавлює із себе раба і не
може вичавити, а син сусіднього, може,
навіть братнього народу, але уже трохи
західніше від Китаю, усе хоче у собі щось
застрілити (страх?) і — ніяк?.. о яньїнь...
чи іньянь...» — розмірковував Чун, чи,
можливо, Дяо. Так, Дяо*

АВСТРІЙСЬКА, СОВІЦЬКА — означення,
якими, очевидно, забавлялися європейці
у своїй двотисячній історії, аби у кінці
другого тисячоліття роздмухати свою
т. зв. «імперіальність»; але якби вони сюди
притичили і ГАЛИЦЬКА (теж нічого собі
означення!), то це уже замахувалося б на т. зв.
«федеральність».

道

16

春

*«Так чомусь завжди у них виходило,
що одним — можна, а іншим — зась...» —
дивувався Чун*

Я — ШЕ (або просто ше) — той, що не
таєць, але, взагалі, китаєць (іше).

ПРОМІНЬ, точніше ПРОМ'ІНЬ — так, Дяо
міг би вважати себе отаким собі промоутером
при переході зі стану їнь у стан янь (себто з
вогню — у воду чи навпаки), аби хоч трохи
полегшити роботу Сонцю з усіма його
променями.

